

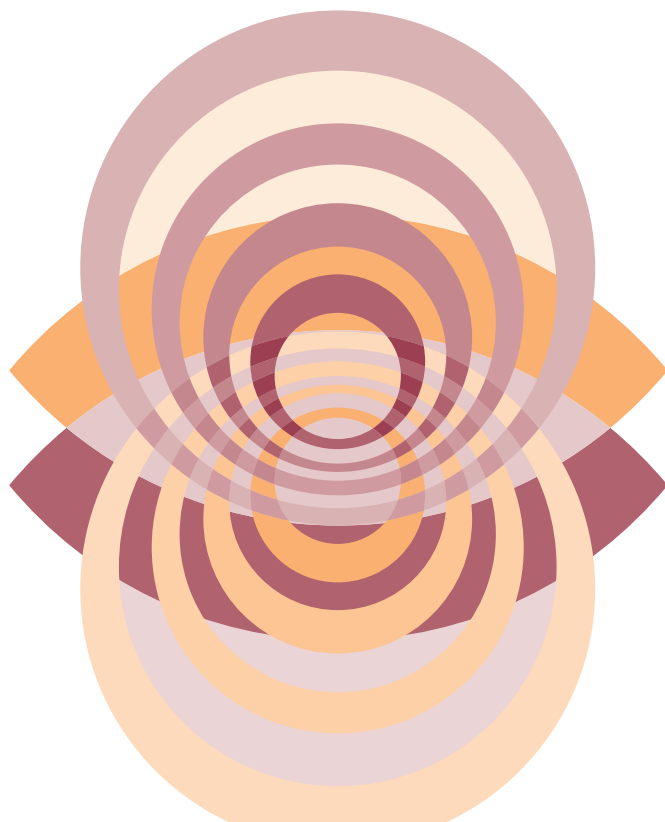

OBRAZI
EDUKACIJE

Andreja Hočevar

PREPREČEVANJE RABE IN ZLORABE DROG:

STARŠI MED
STROKO IN
IDEOLOGIJO

Andreja Hočevar

**PREPREČEVANJE
RABE IN ZLORABE DROG:
STARŠI MED STROKO IN IDEOLOGIJO**

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

Andreja Hočevar

**PREPREČEVANJE
RABE IN ZLORABE DROG:
STARŠI MED STROKO IN IDEOLOGIJO**

CENTER ZA ŠTUDIJ
EDUKACIJSKIH STRATEGIJ

Univerza v Ljubljani
FILOZOFSKA
FAKULTETA

Ljubljana, 2005

Naslov: Preprečevanje rabe in zlorabe drog: starši med stroko in ideologijo
Avtorica: Andreja Hočevar
Recenzija: Robi Kroflič, Mojca Kovač Šebart
Uredil: Janez Krek
Lektura: Eva Blumauer
Zbirka: Obrazi edukacije
Oblikovanje: Tanja Radež
Izdajatelj: Center za študij edukacijskih strategij, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani
Za izdajatelja: Cveta Razdevšek Pučko, dekanja
Založila: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani; Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Univerza v Ljubljani
DTP: Igor Cerar
Tisk: Tiskarna Littera picta d.o.o, Ljubljana
Naklada: 400
Leto izida: 2005 (prvi natis)

©2005 avtorica

Po Zakonu o davku na dodano vrednost (Uradni list RS št. 89/98, 7. točka, 25. člen) spada knjiga med proizvode, za katere se plačuje 8 % davek od prometa proizvodov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

613.81/.84

HOČEVAR, Andreja, 1962-

Preprečevanje rabe in zlorabe drog : starši med stroko in ideologijo / Andreja Hočevar. - 1. natis. - Ljubljana : Pedagoška fakulteta : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2005. - (Zbirka Obrazi edukacije)

ISBN 86-7735-091-8 (Pedagoška fakulteta)

226415360

VSE PRAVICE PRIDRŽANE. REPRODUCIRANJE IN RAZMNOŽEVANJE DELA PO ZAKONU O AVTORSKIH PRAVICAH NI DOVOLJENO.

Predgovor,

ki je pravzaprav zahvala, bo v nasprotju z nadaljevanjem besedila, kratek.

Rada bi poudarila, da za tem besedilom, ki je izšlo v obliki knjige, stoji precej ljudi. To ne pomeni, da so zanjo odgovorni – odgovornost za besedilo, predvsem pa za njegove slabosti, pripada meni. Zagotovo pa so njegove prednosti povezane s številnimi ljudmi, ki so mi osebno in strokovno blizu. V besedilu odseva slika moje mame Pavle, očeta Janeza in brata Janka. Brez Mojce ga ne bi bilo, sploh pa ne v obliki, ki je pred vami. Brez nje bi marsikaj v mojem življenju ne bilo tako dobro, kot je. Tu so še Robi, Bojan in Jani. Tudi brez Mihove podpore včasih ne bi šlo. In Andreja. Tisti, ki vas nisem omenila, pa tole prebirate, veste, da ste vtikani v zahvalo in knjigo, ker smo v letih njenega nastajanja skupaj marsikaj doživeli.

Hvala vsem.

Kazalo

	UVOD	13
I.	POJMI, KI ZADEVAJO PODROČJE OBRAVNAVE RABE IN ZLORABE DROG	23
I.1	Droge	23
I.2	Uporaba oz. raba in/ali zloraba drog	30
I.3	Zasvojenost in odvisnost	36
I.3.1	Kritika definicij pojmov zasvojenost in odvisnost	39
I.4	Tipologije uporabnikov drog	44
I.5	Preventiva – stopnjevanje terminološkega kaosa	52
I.5.1	Tipologija preventivnih ukrepov	65
II.	MODELI UKREPOV, NA KATERIH TEMELJJO POLITIKE PREPREČEVANJA RABE IN ZLORABE DROG IN PRISTOPI, VPISANI V NJIH	73
II.1	Model ukrepov za zmanjševanje ponudbe drog in model ukrepov za zmanjševanje povpraševanja po njih	75
II.2	Model ukrepov za zmanjševanje tveganj in škode	80
II.3	Pristopi, vpisani v modele ukrepov, na katerih temeljijo politike do drog	86
III.	ANALIZA KONKRETNIH POLITIK DO DROG, KI IZHAJAJO IZ RAZLIČNIH MODELOV OZ. ZASNOV OBRAVNAVE RABE IN ZLORABE DROG	91
III.1	Globalni sistem nadzora nad drogami in globalna politika do drog	92
III.2	Združene države Amerike	97
III.2.1	Zasnove sodobne ameriške »vojne proti drogam«	97

III.2.2	Ameriška politika oblikuje svetovno politiko do drog	100
III.2.3	»Vojna proti drogam«	102
III.2.4	Sodobna ameriška strategija proti drogam	108
III.2.4.1	Cilji ameriške strategije do drog	109
III.2.4.2	Kaj manjka v ameriški strategiji	115
III.2.4.3	Posledice ameriške strategije do drog	118
III.3	Evropska unija	126
III.3.1	Strategija EU na področju drog 2005–2012	132
III.3.1.1	Načela in splošni cilji Strategije EU na področju drogi	132
III.3.1.2	Glavne značilnosti odnosa EU do drog	135
III.3.2	Nizozemska politika do drog	136
III.3.3	Švedska politika do drog	142
III.3.4	Slovenska politika do drog	146
III.3.4.1	Prevalenca rabe prepovedanih drog v Slovenskem prostoru	148
III.3.4.2	Zakonodaja, ki obravnava rabo drog v slovenskem prostoru	152
III.3.4.3	Resolucija o nacionalnem programu na področju drog 2004–2009	155
III.4	Avstralija – politika minimaliziranja škode	158
III.5	Kaj nam sporoča analiza konkretnih politik do drog	163
IV.	POLITIKE DO DROG IN VPRAŠANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC	165
IV.1	Meje zaščite (javnega) zdravja kot argumenta za prepoved rabe drog	167
IV.1.2	Pravica do samozaščite družbe	169
IV.1.3	Pravica do zasebnosti	171
IV.2	Vprašanje omejitev rabe drog v kontekstu človekovih pravic – mladostniki in raba drog	174
IV.2.1	Zakaj družba oz. država lahko izvaja različne preventivne dejavnosti, ki naj bi preprečile rabo in zlorabo drog pri otrocih in mladostnikih?	178
IV.2.1.1	Pravica do zaščite v imenu odprte prihodnosti	181

CENTER ZA ŠTUDIJ
EDUKACIJSKIH STRATEGIJ

V knjigi *Preprečevanje rabe in zlorabe drog: starši med stroko in ideologijo* droge najprej opredelimo in potem analiziramo, kdo jih uporablja, kakšna je razlika med rabo in zlorabo drog, kako razumemo problem odvisnosti in zasvojenosti ...

V nadaljevanju predstavljamo, kako v Sloveniji, v različnih evropskih državah, v ZDA in Avstraliji preventivno delujemo na področju preprečevanja rabe in zlorabe drog in katerim ciljem pri tem sledimo. Ob prizadevanjih za popolno abstinenco predstavljamo prizadevanja po zmanjševanju tveganj in škode, do katere lahko pride, če se posameznik odloči uporabiti drogo.

Pomemben del knjige namenjamo obravnavi vloge staršev in vprašanjem različnih preventivnih dejavnosti ter mesta, ki ga v njih zasedajo starši pri preprečevanju rabe in zlorabe drog. Naj še omenimo, da se v interpretacijah opiramo na dostopne empirične podatke o tem, kako učinkovita so ta različna preventivna prizadevanja, programi in dejavnosti.

ISBN 86-7735-091-8

9 788677 350918

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

Univerza v Ljubljani
FILOZOFSKA
FAKULTETA

IV.2.2	Kaj pa če si mladostnik vzame pravico do rabe drog?	184
V.	POLITIKE PREVENTIVE PRED RABO IN ZLORABO DROG, KI VKLJUČUJEJO STARŠE. STROKOVNA IZHODIŠČA, KI DOLOČAJO MESTO STARŠEV V TEH POLITIKAH. PRAKSA PREVENTIVNIH DEJAVNOSTI, V KATERE SO VKLJUČENI STARŠI	187
V.1	Politike, prakse in strokovna izhodišča preventive na področju rabe oz. zlorabe drog, ki si prizadevajo za ohranjanje popolne abstinence posameznika ter mesto staršev v njih	188
V.1.1	Politika preventive, ki vključuje starše na globalni ravni	188
V.1.2	Mesto preventive v ameriški Nacionalni strategiji kontrole drog od 1997 do 2005	191
V.1.2.1	Starši kot dejavnik preventive pred zlorabo drog v ameriškem prostoru	196
V.1.2.1.1	Družina kot dejavnik tveganja za zlorabo drog skozi metaanalizo	197
V.1.2.1.2	Družina kot dejavnik zaščite	200
V.1.2.2	Vpliv ugotovitev raziskav na oblikovanje starševskih organizacij: ali starši staršem in država staršem ...	204
V.1.2.2.1	Vzgojna navodila za starše ali pravila je sicer potrebno začeti postavljati dovolj zgodaj, predvsem pa je potrebno znati pravilno komunicirati	212
V.1.2.3	Evalvacijske študije, ki ugotavljajo učinkovitost preventive, ki vključuje starše v ameriškem prostoru	228
V.1.3	Starši in politika preventive na področju rabe drog v strategiji Evropske unije	232
V.1.3.1	Praksa preventivnih programov, ki vključujejo starše, v državah članicah EU	233

V.1.3.1.1	Usposabljanje za učinkovito starševstvo v državah članicah EU	239
V.1.3.2	Mesto staršev v politiki in praksi preventive pred zlorabo drog na Švedskem	244
V.1.3.3	Poskus opredelitve usmeritev preventive pred rabo in zlorab drog, ki vključuje starše, v prostoru EU	251
V.2	Politike preventive pred rabo drog, ki vključujejo starše ter si prizadevajo za zmanjševanje tveganj in škode, ki lahko nastane zaradi rabe drog, in njihova strokovna izhodišča	257
V.2.1	Strokovna izhodišča, ki podpirajo preventivo, usmerjeno (tudi) k preprečevanju tveganj in škode, ki lahko nastane zaradi rabe drog	258
V.2.2	Mesto staršev v nizozemski politiki in praksi preventive pred rabo drog	268
V.2.3	Politika preventive, ki vključuje starše, v avstralskih uradnih dokumentih	273
V.2.3.1	Preventivne dejavnosti v avstralskem prostoru, ki vključujejo starše	280
V.2.4	Mesto preventive v slovenski Resoluciji o nacionalnem programu na področju drog 2004–2009	285
V.2.4.1	Preventiva v družinskem okolju	286
V.2.4.2	Strokovna izhodišča, ki prevladujejo v slovenskem prostoru v strokovni literaturi in publikacijah za starše	290
V.2.4.2.1	Strokovni priročniki (za starše) v slovenskem prostoru	290
V.2.4.2.2	Izvirna znanstvena dela	296
V.2.4.2.3	Brošure oz. publikacije za starše	299
V.2.4.3	Preventivne dejavnosti, ki vključujejo starše	312
VI.	KAKŠNO MESTO JE TOREJ V POLITIKAH IN PRAKSAH PREVENTIVE PRED RABO IN ZLORABO DROG PRIPISANO STARŠEM?	317
VI.1	Pogled nazaj – sinteza že povedanega	317

VI.2	Skica odgovorov na vprašanje o mestu staršev v preventivi pred rabo in zlorabo drog	330
	UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI	335
	STVARNO IN IMENSKO KAZALO	369